

II. Z PROGRAMU NAUCZANIA RELIGII RZYMSKOKATOLICKIEJ W PRZEDSZKOLACH I SZKOŁACH¹

Klasa IV szkoły podstawowej

CHCĘ ŻYĆ Z JEZUSEM

Program w klasie IV nawiązuje bezpośrednio do wyjątkowego wydarzenia, jakim było dla dziecka przystąpienie do pierwszej spowiedzi świętej oraz przyjęcie pierwszej Komunii świętej. Naturalną konsekwencją tych spotkań z Jezusem jest pogłębienie u dzieci znaczenia tych wydarzeń oraz zachęta do kontynuowania regularnego uczestnictwa w Eucharystii, jak najczęstsze przyjmowanie Komunii świętej. Chodzi o dalszy udział ucznia w formacji religijno-moralnej poprzez systematyczne przystępowanie do sakramentu pokuty i pojednania, uczestnictwo w wydarzeniach roku liturgicznego i związanych z nimi okolicznościowych nabożeństwach. Ważne jest ukształtowanie w dziecku potrzeby dalszego systematycznego udziału w katechizacji, dzięki której coraz bardziej poznaje się Chrystusa i Jego naukę.

Coraz głębsze poznawanie Osoby Jezusa Chrystusa dokonuje się poprzez udział w katechezie szkolnej (wymiar bardziej intelektualny), jak też przez doświadczenie Jego obecności w Eucharystii, sakramencie pokuty i pojednania, a także w wydarzeniach roku liturgicznego i praktykowaniu pierwszych piątków miesiąca. Ma to prowadzić do kształtowania u dziecka określonych postaw religijnych, jakie wynikają ze słuchania i rozważania słowa Bożego oraz doświadczenia Chrystusa we wspólnocie Kościoła w roku liturgicznym. Postawy te program nazywa eucharystycznymi i są związane z treściami skoncentrowanymi wokół następujących zagadnień: poznaję Jezusa (dział I), przyjaźnię się z Jezusem (dział II), dziękuję Jezusowi (dział III), przepraszam Jezusa (dział IV), proszę Jezusa (dział V), uwielbiam Jezusa (dział VI).

¹ *Program nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*, Komisja Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, Częstochowa 2018, s. 70, 77–82.

Wskazania do realizacji programu

Kontynuując i dopełniając dotychczasową formację religijno-moralną po przyjęciu I Komunii świętej, należy zwracać uwagę na pielęgnowanie przyjaźni z Jezusem, która powinna być ciągle pogłębiana poprzez modlitwę, sakramenty i liturgię. Przyjaźń z Jezusem powinna przejawiać się w konkretnych postawach, które kształtuje się poprzez udział w Eucharystii. Wprowadzenie w wiarę powinno prowadzić do kształtowania postaw inspirowanych poznanymi prawdami w życiu indywidualnym i wspólnotowym. Naczelną zasadą porządkującą cały materiał jest świadoma decyzja prowadzenia dalszego życia w przyjaźni z Jezusem i realizowanie w codziennym życiu zadań z tym związanych.

Nauczanie religii powinno realizować zapotrzebowanie na pogłębianie wiedzy religijnej i jej systematyzację. Należy podejmować działania zmierzające do poznawania Jezusa, odkrywania wartości wiary, dawania odpowiedzi Bogu na Jego miłość, podążania śladami Jezusa i pozostawania z Nim w ścisłej relacji. Pomocne w spełnieniu tych zadań są zarówno metody podające, jak i poszukujące. Zwiększeniu ich skuteczności sprzyja połączenie ich z pracą z obrazem i środkami multimedialnymi oraz zastosowanie inscenizacji, dramy czy wspólny śpiew. Założenia programowe kładą nacisk na budowanie umiejętności dziękczynienia za Boże dary, przepraszań za grzechy, formułowania prośb zrodzonych z niewystarczalności człowieka oraz uwielbiania Boga. To powinno zagwarantować pogłębienie religijności eucharystycznej dziecka.

Należy podkreślić element świadectwa, który wynika z przyjęcia Jezusa w Eucharystii. Można w tym celu wykorzystać także szkolne rekolekcje.

W prowadzeniu zajęć należy stosować szczególnie metody biblijne, które będą uzdalniały do umiejętnego korzystania z tekstów biblijnych, pracy z tekstem, oraz metody pogładowe. Nie można też zapominać o wykorzystaniu metod liturgicznych. W większym zakresie może zostać zastosowana metoda wykładowa, odtwarzanie krótkich fragmentów filmów oraz metody aktywizujące, oparte na działaniu, np. wykonywanie ćwiczeń, rysowanie, zajęcia z tablicą interaktywną, z mapą, gry dydaktyczne, quizy religijne, inscenizacje,

przedstawienia, a także metody z wykorzystaniem nowoczesnych środków dydaktycznych związanych z komputerem i powiązanych z nim elektronicznymi urządzeniami, aby trafiać do uczniów zarówno słowem, dźwiękiem, jak i obrazem. W dalszym ciągu nieodzowne wydaje się wykorzystywanie przykładów i świadectw ludzi, którzy przyjaźnią się z Jezusem, cenią tę przyjaźń i dbają o jej pielęgnowanie.

WSPÓŁPRACA ŚRODOWISK WYCHOWAWCZYCH

Parafia

Cały etap edukacyjny klas I–IV jest zorientowany na sakramenty Eucharystii oraz pokuty i pojednania. Przygotowanie do tych sakramentów powinno odbywać się równoległe w parafii i w szkole. Pośrednie przygotowanie do przyjęcia tych sakramentów dokonuje się podczas nauczania religii w szkole. Wprowadzenie zaś bezpośrednio w misterium tych sakramentów powinno się dokonać w parafii miejsca zamieszkania ucznia.

Pierwszym miejscem katechezy oraz przygotowania do sakramentów jest parafia. Przygotowanie na etapie szkolnym powinno się zatem odbywać w porozumieniu z parafią. Dokumenty katechetyczne zalecają, że to właśnie parafia winna być miejscem troski o uświęcenie, o pogłębienie życia duchowego po I Komunii Świętej.

W tym celu, uwzględniając tradycje diecezji i miejscowe warunki, należy organizować spotkania duszpasterskie dla dzieci oraz ich rodziców. Mogą to być między innymi: spotkania formacyjne z dziećmi, nabożeństwa związane z przekazaniem znaków religijnych, Msza Święta, celebracje biblijne itp. Szczególną uwagę należy zwrócić na katechizację do rodziców.

Przygotowanie do sakramentów pokuty i pojednania oraz Eucharystii to zadanie wymagające zaangażowania całej rodziny. Należy pamiętać, że to rodzice realizują posłannictwo pierwszych katechetów. Stąd też winni oni aktywnie włączać się w działania podejmowane przez parafię oraz szkołę.

Okres przygotowania do sakramentów Eucharystii oraz pokuty i pojednania to także sposobność, aby zaangażować dzieci do różnego rodzaju działalności duszpasterskiej w parafii. Na etapie klas III i IV można zapraszać do aktywnego udziału w przygotowaniu

liturgii Mszy Świętej oraz celebracji obrzędowych. Należy zachęcić do udziału w grupach liturgicznych, takich jak: ministranci, schole, Eucharystyczny Ruch Młodych, Oaza Dzieci Bożych (Ruch Światło-Życie), ogniska misyjne itp.

TEMATYKA SPOTKAŃ W RAMACH DUSZPASTERSTWA KATECHETYCZNEGO W PARAFII

Klasa IV

- Dziękujemy Bogu za dar Eucharystii.
- Chcemy słuchać słowa Bożego – *Mów Panie, bo sługa Twój słucha* – spotkanie połączone z celebracją słowa Bożego oraz wręczeniem egzemplarza Pisma Świętego.
- Eucharystia spotkaniem z Jezusem, który umacnia swoim Słowem i Ciałem.
- Okres Adwentu w życiu wspólnoty Kościoła.
- Okres Narodzenia Pańskiego czasem wdzięczności i uwielbienia Boga.
- Wielki Post czasem naszego nawrócenia.
- Spotkanie z Jezusem przebaczącym.
- Zmartwychwstały Chrystus prowadzi nas do Boga Ojca i umacnia Duchem Świętym.

Rodzina

Trójjedyny Bóg jest komunią miłości, a rodzina jest jej żyjącym odzwierciedleniem. W sakramencie małżeństwa rodzice otrzymują łaskę i zadanie chrześcijańskiego wychowania swoich dzieci. To rodzice, wypełniając zobowiązanie ze chrztu świętego, przekazują dzieciom równocześnie wartości ludzkie i religijne.

Trzeba więc, aby wspólnota Kościoła zwróciła wyjątkową uwagę na rodziców. Może to dziać się przez kontakty osobiste, spotkania, kursy, a także przez katechezę dorosłych skierowaną do rodziców.

Rodzice są pierwszymi wychowawcami, a rodzina tworzy pierwszą wspólnotę dojrzewania i rozwoju wiary. Ta najmniejsza, a zarazem najbardziej naturalna wspólnota powinna odzwierciedlać różne aspekty i funkcje życia całego Kościoła.

Rodzina jest miejscem, gdzie rodzice stają się dla swoich dzieci pierwszymi nauczycielami wiary. Należy zatem umacniać świadomość, że rodzina jest wezwana do wspólnej codziennej modlitwy, czytania słowa Bożego i Komunii eucharystycznej. Rodzina jest powołana, aby rozwijać miłość i coraz bardziej stawać się świętą, w której mieszka Duch Święty.

W panoramie współczesnego społeczeństwa spotyka się również rodziny przeżywające kryzys lub niepełne. W takich przypadkach należy okazać maksymalne możliwe wsparcie oraz dołożyć starań, aby rodzice wraz z dziećmi podejmowali praktyki religijne na tyle, na ile jest to możliwe.

Przez spotkania katechetyczne należy dążyć do stworzenia katechezy rodzinnej, bez której trudno mówić o pełnym przygotowaniu do życia chrześcijańskiego. W sytuacji rodzin niepełnych (rozwód, separacja, porzucenie dziecka, związek niesakramentalny itp.) należy taktownie zachęcać do normalizowania zaistniałej sytuacji, także ze względu na dobro dziecka oraz ukazywać możliwości rozwijania życia religijnego. W sytuacji odchodzenia całych rodzin od praktyki niedzielnej Eucharystii należy rozważyć indywidualne podejście ewangelizacyjne wobec takich osób.

Działalność wychowawcza w rodzinie ma swój szczególny charakter, który nie może być niczym i w żaden sposób zastąpiony. Bazuje ona na wierze członków rodziny. Aby dobrze przygotować rodziców oraz innych członków rodziny do podejmowania wychowawczych zadań względem dzieci, należy zorganizować systematyczną współpracę katechety z ich rodzicami oraz rodzeństwem. Formy tej współpracy powinny być zależne od lokalnych tradycji oraz nowych warunków szkolnych. Muszą także uwzględniać nowoczesne sposoby komunikowania się z rodzicami również za pomocą multimediów, aby wpisać się w ich naturalne środowisko życia i działania. W pracy tej należy również uwzględnić rolę dziadków, rodzeństwa, rodziców chrzestnych i innych członków rodziny dziecka.

Czasem szczególnie sprzyjającym współpracy środowisk (szkoły, rodziny, parafii) jest okres przygotowania do pierwszego pełnego uczestnictwa we Mszy Świętej (pierwsza spowiedź i pierwsza Komunia święta w klasie III). Przygotowanie to dokonuje się w klasach I–III. Pogłębieniem tego etapu jest katecheza w klasie IV, której uwieńczeniem jest przeżycie rocznicy pierwszej Komunii świętej.

W celu dobrego przygotowania rodziców do podejmowania tych zadań względem dzieci, należy przewidzieć systematyczną współpracę katechety z rodzicami. Formy jej zależne będą od miejscowych tradycji oraz warunków szkolnych. W pracy tej należy również uwzględnić rolę dziadków i innych członków rodziny dziecka.

Spotkania z rodzicami winny wpisywać się w całokształt działań katechetycznych, a także posiadać charakter wychowawczy – wspomagający rodziców w wypełnianiu ich zadań wychowawczych. Nie mogą się one ograniczać jedynie do spraw organizacyjnych związanych z uroczystością pierwszej Komunii świętej. Powinny być prowadzone w formie warsztatów, dialogu i wspólnej pracy z elementami strategii nowej ewangelizacji kierowanej do konkretnych osób. Dlatego należy je organizować dla rodziców jednej klasy, a przynajmniej jednego poziomu wiekowego. Podczas systematycznych spotkań z rodzicami dzieci klas I–III należy dążyć do pogłębienia wiary przez odpowiednio dobrane zagadnienia (znaki wiary, grzech i nawrócenie, zgromadzenie eucharystyczne i udział w nim, codzienne życie wiarą) oraz przeżywanie Mszy świętych i udział w celebracjach słowa Bożego.

Spotkania takie należy organizować zasadniczo na terenie parafii zamieszkania dziecka, a w wyjątkowych sytuacjach także w małych grupach w domach rodzinnych dzieci, ale zawsze w porozumieniu z proboszczem. Jeśli spotkania są organizowane na terenie szkoły, to zawsze należy to uzgodnić z władzami szkolnymi.

TEMATYKA SPOTKAŃ Z RODZICAMI

Klasa IV

- Postawa wdzięczności Bogu za dar życia i wiary.
 - Jak pomóc dziecku pielęgnować przyjaźń z Jezusem?
 - Eucharystia sakramentem miłości.
 - Świadomy i czynny udział we Mszy.
 - Modlitwa w życiu rodziców i dziecka.
 - Jak ukazać dziecku wartość sakramentu pokuty i pojednania?
 - Uczestnictwo rodziny w wydarzeniach roku liturgicznego.
 - Motywowanie dziecka do zaangażowania się w grupy parafialne.
- (koniec cytatu)